

PUHTI-hankkeen tuloksia ja päätelmiä

Hankkeen kesto 1.10.2015 – 31.3.2018

Hankkeen tavoitteena oli löytää ratkaisuja aikuisväestön työelämässä ja koulutuksessa tarvitsemien luku- ja numerotaitojen, tietotekniikan taitojen sekä opiskelun ja arjenhallinnantaitojen parantamiseksi. Kouluttajien ohjausosaamisen vahvistaminen ja ratkaisukeskeisen ohjausmallin ottaminen käyttöön aikuiskoulutuksessa oli myös tavoitteena. Laajempaan tavoitteena oli aikuiskoulutuksen toimijoiden valtakunnallinen laadullinen yhteistyö, hyvien käytäntöjen jakaminen sekä aikuiskoulutuksen läpäisyn tehostaminen.

Toteutuksena suunnittelimme opiskeluvalmiuksia parantavien opintojen sisällön sekä toimintamallin, joka jalkautettiin hankkeen toimin hankeverkoston ammatillisen koulutuksen arkeen. Havaittuun ohjaustarpeeseen kehitettiin ja pilotoitiin toimiva, ratkaisu- ja voimavarakeskeinen pedagoginen työkalu, opiskeluvalmiuksia parantavat opinnot. Opiskeluvalmiuksia parantaviin opintoihin osallistui yhteensä yli 850 opiskelijaa hankkeen aikana.

Hankkeen tuloksena kaikkein heikommassa asemassa olevien opiskelijoiden perustaitoja kehitettiin ja kehittämisen malli vakiinnutettiin oppilaitosten normaaliin toimintaan. Kouluttajien ohjausosaamista vahvistettiin koulutusten avulla. Ohjaustarpeeseen vastaamiseksi vahvistimme verkostomme kouluttajien ohjausosaamista sekä monialaisen verkostoyhteistyön luomista kouluttajien, verkoston ja eri toimijoiden kesken. Kouluttajien ohjausosaamista kehitettiin työpajoissa, oppilaitoskohtaisia kehitystehtäviä tekemällä sekä tarjoamalla asiantuntijaluentoja ja seminaareja.

Hankkeen toiminnot, erityisesti opiskeluvalmiuksia parantavat opinnot, jatkuvat osatoteuttajien oppilaitoksissa. Sitä kautta opiskelijat saavat tukea ja ohjausta perustaitoihinsa ja voivat edetä opinnoissaan, suorittaa tutkintoja ja työllistyä. Kouluttajien ja opettajien ohjausosaamisen lisääntyminen auttaa oppilaitosten arjessa toimimista ja parantaa koulutuksen edistämistä ja kehittämistä.

Opiskelijoille tuki ja ohjaus lisää yhdenvertaisuutta, kaikille, joilla on tarve ja kiinnostus parantaa perustaitojaan, on siihen mahdollisuus. Perustaitojen parantuaessa heillä on tasa-arvoisemmat ja yhdenvertaisemmat mahdollisuudet opiskella ja suorittaa tutkintoja. Myös kouluttajien ja opettajien ohjausosaamisen lisääminen edistää yhdenvertaisuutta.

Hankkeen tuloksena:

1. Oppilaitoksilla on käytössään menetelmiä kartoittaa opiskelijoiden opiskeluvalmiuksia ja osaamista suunnitella ja ohjata opiskelijalle soveltuvia opiskeluvalmiuksia tukevia opintoja. Opiskelijan ohjaamisessa hyödynnetään myös alueellista verkostoa, kuten opiskeluhuollon ohjausryhmän moniammatillista osaamista.
2. Oppilaitoksissa on kehitetty ja kokeiltu erilaisia tapoja toteuttaa opiskeluvalmiuksia tukevia opintoja. Oppilaitoksissa on kehitetty PUHTI-paja –toimintamalli, joka sisältää matikka-, digi-, luki- ja työnhakupajat. Opiskelija voidaan ohjata opintoihin esim. kouluttajan, opettajan, erityisopettajan tai opon toimesta. Toimintamallin kehittäminen jatkuu ammatillisen koulutuksen reformin mukaisesti.
3. Opetus- ja ohjaushenkilöstölle on järjestetty valmennusta ohjausosaamisen vahvistamiseksi. Ohjauksesta on tehty kyselyt sekä opettajille, että opiskelijoille ja toimintaa on kehitetty tulosten perusteella. Ohjausosaamista on kehitetty mm. webinaarien ja kouluttajille ja opettajille suunnattujen koulutusten avulla.

Hankkeessa kehitettyjä toimintoja jatkokehitetään myös hankkeen jälkeen ja mm. PUHTI-pajat jatkavat toimintaa hankkeen jälkeen. Myös oppilaitosten ylimmän johdon tuki on edistänyt hankkeen toteutusta ja tulosten jalkauttamista. Oppilaitosten asiantuntijoista muodostetut ryhmät jatkavat mm. opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen organisoinnin suunnittelua keväällä 2018.

Osallistujia hankkeeseen oli runsaasti. Aloituslomakkeita oli arvioitu saavutettavan 755 kpl, niitä saatiin 973 kpl. Heistä opiskelijoita oli 859 henkilöä ja kouluttajia/opettajia ja ohjaajia oli 114. Lisäksi moninkertainen määrä kouluttajien ja opettajien osallistumisia oli erilaisiin lyhyisiin ohjauskoulutuksiin, eli oli henkilöitä, jotka osallistuivat useampiin koulutustilaisuuksiin hankkeeseen osallistuneissa viidessä oppilaitoksessa. Hankkeessa päästiin hyvin numeerisiin tavoitteisiin niin opiskelija- kuin opetushenkilöstökohderyhmän osalta. Opiskelijoille v. 2016 tehdystä kyselystä ilmeni, että moni opiskelijat haluaisivat enemmän henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta.

Kouvolan Aikuiskoulutuksessa tehtiin syksyllä 2017 PUHTI-pajoja koskeva kysely, johon vastasi 107 opiskelijaa. Vastaajista 24 ilmoitti osallistuneensa PUHTI-pajaan. Heistä 13 oli osallistunut Lukipajaan, 6 Matikkapajaan ja 5 Digipajaan. 16 heistä oli osallistunut pajaan 1 –

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

5 kertaa, 2 opiskelijaa 6-10 kertaa ja 8 opiskelijaa useammin kuin 10 kertaa. Arvioituna viisiportaisella asteikolla (erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä, heikko) 12 % osallistuneista piti pajatoimintaa erinomaisena, 50 % hyvänä, 23 % tyydyttävänä ja 15 % välttävänä. Kyselyn yhtenä tavoitteena oli selvittää, millä toimenpiteillä PUHTI-pajaan osallistumista voitaisiin edistää. Pajoille osallistumisen helpottamiseksi opiskelijat toivoivat parempaa tiedottamista mm. aikatauluista sekä pajojen parempaa sovittamista muuhun opiskeluun. Useat vastaajat totesivat myös, että PUHTI-pajoihin osallistumiseen pitää kannustaa ja rohkaista. Johtopäätöksiä olivat, että PUHTI-pajoille on selkeä tarve aikuisopiskelijoiden keskuudessa ja pajatoiminta ja siellä annettu ohjaus koettiin laadukkaaksi. Tiedottamista pajoista ja pajatoiminnan aikatauluttamista tulee kehittää sekä digitaalisia menetelmiä ja välineitä tulee hyödyntää entistä paremmin.

Opettajien ja kouluttajien palaute on ollut positiivista ja kehittämistoimenpiteet on nähty tarpeellisina. Opettajille ja kouluttajille tehtiin kysely ohjauksesta keväällä 2016. Kyselyyn vastasi osatoteuttajien organisaation opettajia ja kouluttajia, vastauksia saatiin 273. Johtopäätöksiä olivat, että ammatilliset opettajat ja kouluttajat tiedostavat ohjausvastuunsa laaja-alaisuuden, ohjaus perustuu verkostoyhteistyölle ja omat ohjaustaidot arvioidaan hyviksi. Pohdintaa herätti mm. se, että vastasiko kyselyyn vain ohjausvastuunsa tiedostavat kouluttajat ja tuottaako henkilökohtaistaminen parempaa ohjausta. Kokemuksemme mukaan osa opettajista ja kouluttajista on ottanut askeleen opiskelijan kokonaisvaltaisempaan ohjaukseen, osa toimii edelleen hyvin perinteisellä tavalla, ajatellen, että opetan ammattia enkä ”puutu opiskelijan muihin asioihin”. Monissa oppilaitoksissa pidettiin ajatushautomoita. Palautteiden pohjalta ajatushautomot ja verkostokoulutukset olivat laadullisesti hyviä tai jopa erinomaisia. Osallistujat kokivat taitojensa kohenevan ja kokivat saavansa itselleen uutta omaan työhön sekä konkreettisia apuvälineitä arkeen. Ajatushautomoissa hyvää palautetta tuli myös konkreettisesta kehittämistyöstä, jota tapahtui ajatushautomon työskentelyn pohjalta. Osallistujat kokivat aidosti olevansa mukana kehittämistyössä.

PUHTI-malli on ohjauksen toimintamalli. Se on osatoteuttajien oppilaitosten yhteinen malli, kuinka tukea ja ohjausta järjestetään hakeutumisvaiheesta työllistymisvaiheeseen saakka. Malli on kuvattu hankkeen lopputuotoksessa, PUHTI-vihkossa, sähköinen versio löytyy: <https://indd.adobe.com/view/3a3c1075-2f9f-48a7-863b-ffe1af4ae4f>

Vaikuttavuutta olemme saaneet erityisesti niin, että opiskelijat ovat ahkerasti osallistuneet erilaisiin tuki- ja ohjaustoimiin. Niiden kysyntä on jatkunut vilkkaana hankkeen loppumetreille

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

saakka. Hankkeen toimista kävimme kertomassa eduskunnassa 13.2.2018, se oli samalla päätösseminaari hankkeelle ja kuullaksemme käyntimme ja kertomuksemme tukitoimista ja ammatillisesta koulutuksesta oli aikaansaanut keskustelua jopa sivistysvaliokunnassa.

https://blogs.sis.uta.fi/taikoja/2018/02/14/vaikuttamista-puhdin-tapaan/?fbclid=IwAR17IV_iY8nnHBafUxRzmZCIBz8cuHd1TW3ng1RhiFu1kw02VcDe0FhhOI
k
ja <https://www.facebook.com/puhtihanke/?ref=bookmarks>

Haasteita hankkeen aikana aiheutti isot muutokset ammatillisen koulutuksen saralla. Muutokset vaikuttivat henkilöstön vaihtuvuuteen, sitouttamiseen ja saatavuuteen eri organisaatioissa tapahtuneiden organisaatiomuutosten ja yt-neuvotteluiden vuoksi. Yhtenä keinona haasteisiin vastaamiseksi teimme muutosehdotuksen hankehenkilöstön resurssien jakamiseen keväällä 2016. Tämä oli tärkeä ja eteenpäin vievä toimi, jolla onnistuimme samaan laaja-alaisemmin ja varmemmin tuki- ja ohjaustoimet onnistumaan.

Isona vaikutuksena oppilaitosten toimintaan tulevat jäämään PUHTI-pajat eli toiminta, jolla voimme tukea opiskelijoita parantamaan puutteellisia perustaitojaan ja edistämään opintojaan ja näin työllistymään. Puutteellisten perustaitojen kehittämiseen tarkoitettu toimintamalli ja sen opetussisällöt on tuotteistettu ja monissa oppilaitoksissa ne löytyvät myös opintotarjottimilta.

Toinen tärkeä seikka on erilaisten koulutusten ja valmennusten, jotka suunnattiin opettajille ja kouluttajille, vaikutus heidän ohjausosaamiseen, ainakin se on herättänyt monen ajattelemaan ohjausta ja sen merkitystä entistä enemmän ja huomaamaan haasteet sekä ehkä löytämään keinoja ja tukea toisilta niihin vastaamiseksi.

Hankkeen avulla kehitetyt toimintamallit jatkuvat hankkeen oppilaitoksissa. PUHTI-pajat jäävät elämään monessa oppilaitoksessa. Näin opiskelijat, joilla on puutteita perustaidoissa, saavat tukea ja ohjausta selviytyäkseen paremmin koulutuksen ja työelämän puolelta tulevista vaatimuksista.

PUHTI-pajoissa ohjataan opiskelijoita numeeristen, kielellisten, tietoteknisten ja oppimaan oppimisen taitojen parantamiseen. Luksiassa puutteellisten perustaitojen tukitoimet ovat

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

juurtuneet hyvin sosiaali- ja terveysalan, puhdistuspalvelualan, kiinteistöhoitoalan, kasvatustalon ja viimeiseksi liiketalouden alan aikuisten opiskelijoiden tueksi.

PUHTI-malli on kehitetty hankkeen aikana ja se on malli ohjauksesta, hakeutumisesta alkaen työllistymiseen asti. PUHTI-pajatoimintaa tulee kehittää ammatillisen koulutuksen muutosten vuoksi, mm. yhteisten tutkinnon osien suorittaminen tulee perustutkinnoissa pakolliseksi ja oletettavasti osa opiskelijoista tarvitsee tukea perustaitojensa parantamiseen. Oppilaitoksissa työtetään yhteisten tutkinnon osien sisältöjä ja uusia toteutuksia. Suunnittelutyössä otetaan huomioon myös Puhti-hankkeen kokemukset toiminnallisista menetelmistä motivaation ylläpitäjänä, käytännönläheisestä yhteydestä ammattiaineiden opiskeluun ja moniammatillisesta verkostoyhteistyöstä.

Ohjaustyön mallinnus tehtiin ja sitä on levitetty mm. PUHTI-vihkon välityksellä, sähköinen versio löytyy: <https://indd.adobe.com/view/3a3c1075-2f9f-48a7-863b-ffe1af4ae4f>

Myös ohjausosaamista oppilaitoksissa tulee kehittää edelleen, koska reformin tuomat muutokset edellyttävät vahvaa ohjausosaamista. Kehittämistyössä hyödynnetään hankkeen aikana kerättyjä kokemuksia. Tiedottamista opiskelunvalmiuksia tukevista opinnoista tehostetaan ja opetushenkilöstön ohjauksen kehittämistä jatketaan.

Vertaismentorointitoimintaa ei jatkettu, vaikka se koettiin erittäin positiivisena. Luksian johtoryhmä linjasi, ettei opettajien resursseja voida kiinnittää tähän toimintaan organisaatiomuutoksen yhteydessä.

Tampereella ajatushautomotyypistä toimintaa on suunniteltu jatkettavaksi, koska fasilitoidut työpajat on todettu todella toimivaksi ja tehokkaiksi käytännön työyhteisökehittämisen apuvälineiksi. Niiden avulla on saatu kehittämisprosessia näkyväksi sekä osallistavaksi ja myös tulokset ovat konkreettisesti käytännön työtä kehittäviä. Ajatushautomot muodostivat hyvän jatkumon kehittämisyyöhön ja tällaista jatkumoa tarvitaan. Konkreettisille käytännön digikokeiluille on saatu vihreää valoa myös johdon taholta ja näitä on resursoitu nyt myös ilman hanketta. Tärkeä havainto on ollut, että pienellä ja nopealla kokeilulla voidaan saada selville merkittäviä asioita ja pohjaa jatkopäätöksille esimerkiksi ohjaus- ja oppimissovellusten suhteen. Nämä edellyttävät myös yhteistä pedagogista pohdintaa ja menetelmien hiomista yhteisten kokeilujen avulla. Opiskelijoilta saatava palaute on myös tärkeä osa sovellusten käytön kehittämistä osana perustaitojen tukemista.

Hankeverkoston yhteistyö jatkuu jatkohankkeen myötä. TAHTI - Taitoa ja tahtoa aikuisten oppimiseen alkaa 1.4.2018. Pääsemme kehittämään PUHTI-hankkeessa toteutettuja toimintoja eteenpäin ja vastaamaan uusiin hankkeen aikana ilmaantuneisiin tarpeisiin.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Vaikuttavuus: info päättäjille korkealla tasolla, PUHTI-hanke kävi eduskunnassa 13.2.2018 viemässä viestiä ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden tilanteista.

Toisin voisi tehdä pajojen aikataulutuksen ja tiedottamisen kanssa. Opittiin, että säännöllisempi pajatoiminta ja kohderyhmien tarkempi tavoittaminen ja heille tiedottaminen ajoissa olisi tuottanut parempaa tulosta.

Pääsimme erinomaisesti numeerisiin tavoitteisiin. Osallistujia hankkeeseen oli runsaasti. Aloituslomakkeita oli arvioitu saavutettavan 755 kpl, niitä saatiin 973 kpl. Heistä opiskelijoita oli 859 henkilöä ja kouluttajia/opettajia ja ohjaajia oli 114. Hankkeessa päästiin hyvin numeerisiin tavoitteisiin niin opiskelija- kuin opetushenkilöstökohderyhmän osalta. Opiskelijat halusivat henkilökohtaista tai pienryhmävalmennusta mieluiten. Ajanjaksot valmennuksille eivät muodostuneet niin pitkiksi kuin alun perin ajattelimme. Opiskelijat suosivat lyhyempiä muutaman viikon kestäviä valmennuksia, eivät halunneet sitoutua pidemmäksi aikaa, tässä myös osa syy, miksi monelta jäi lopetuslomakkeet saamatta. Toinen syy lopetuslomakkeiden vähyyteen on opiskelijoiden nopeasti muuttuvat tilanteet, esim. opintojen keskeytyminen tai lopettaminen erilaisista syistä johtuen.

Hankesuunnitelmaan olimme arvioineet, että osallistuvia opinto-ohjaajia, uraneuvoja ja muita ohjauspalveluiden asiantuntijoita olisi hankkeessa mukana 50 henkilöä. Heitä oli mukana hankkeessa 114, joista naisia 88. Tavoite ylittyi reilusti ja silti toivoimme, että moneen koulutukseen, liittyen ohjausosaamiseen, olisi osallistunut suurempi joukko.

Puhdissa oli puhtia!

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

